

22

Jarmo Majamaa

RAKENNUKSEN TURVAMERKIT

Ohjeita poistumisopasteiden ja palontorjunnan turvamerkkien valintaan ja sijoittamiseen

SPEK opastaa -sarja sisältää Suomen Pelastusalan Keskusjärjestön julkaisemia kiinteistöjen paloturvallisuuteen liittyviä oppaita.

Oppaat ovat saatavilla osoitteesta spek.fi/oppaat.

RAKENNUKSEN TURVAMERKIT

Ohjeita poistumisopasteiden ja palontorjunnan turvamerkkien valintaan ja sijoittamiseen

Kirjoittaja

Jarmo Majamaa

Kuvat

Ilpo Leino, Jarmo Majamaa, Jari Pouta ja SPEKin arkistot

Ulkoasu

Aleksi Salokannel / SPEK

Taitto

Vitale Ay

Julkaisija

Suomen Pelastusalan Keskusjärjestö SPEK
Ratamestarinkatu 11, 00520 Helsinki
(09) 476 112 | spekinfo@spek.fi | www.spek.fi

ISBN 978-951-797-758-6 (pdf)

ISSN 2242-1653 (pdf)

Helsinki 2026

Palosuojelurahasto on rahoittanut tämän oppaan valmistelutyötä.

Sisällys

Lukijalle	4
Johdanto.....	5
Säädösten soveltamisesta	6
Käsitteitä ja lyhenteitä	8
1 Säädösten käsitteitä ja eroavaisuuksia	9
1.1 SM asetus (977/2024)	9
1.2 Valtioneuvoston asetus (687/2015)	10
1.3 Standardit	10
1.4 Säädösten eroavaisuudet	11
2 Palontorjunnan turvallisuuskilvet	13
3 Kilpien koko, väri ja muodot.....	17
3.1 Poistumisopasteet	17
3.2 Muut opasteet	19
4 Kilpien materiaali ja kiinnitys	20
5 Kilpien valaistus	21
6 Opastuksen suunnittelu ja sijoittaminen	22
6.1 Yleisiä ohjeita	23
7 Esimerkkejä opasteiden sijoittamisesta	25
8 Poistumisopasteiden ja valaisimien kunnossapito	35
9 Väestönsuojien viitoitus ja merkitseminen	37

Lukijalle

Tämän oppaan tarkoituksena on auttaa yhtenäistämään turvamerkkien käyttöä ja antaa ohjeita niiden sijoituksesta, koosta ja materiaalista.

Oppaassa annetaan yleisiä neuvoja myös poistumisreittien turvavalaistuksen tarkoituksenmukaiseen sijoittamiseen. Tämä opas ei kuitenkaan käsittele varsinaista aiheeseen liittyvää sähkösuunnittelua. Yksityiskohtaisia sähkösuunnitteluohjeita on esimerkiksi Sähkötieto ry:n julkaisuissa.

Helsinki, tammikuussa 2026

Ilpo Leino
vanhempi asiantuntija

Johdanto

Rakennuksesta poistumisen tulee olla turvallista. Poistuminen tapahtuu poistumisreitillä olevan uloskäytävän kautta. Yleisenä periaatteena on se, että uloskäytävät ja niille johtavat reitit merkitään selkein opastein, jos ne eivät muuten ole selvästi havaittavissa.

”Uloskäytävät ja kulkureitit niille tulee tarvittaessa merkitä ja valaista asianmukaisesti”, Pelastuslaki (379/2011), 10 §.

Rakennuksesta poistumisen turvallisuutta on pyritty varmistamaan asettamalla vaatimuksia useassa eri säädöksessä:

- Valtioneuvoston asetus työpaikkojen turvamerkeistä ja niiden vähimmäisvaatimuksista (687/2015) määrää työpaikkojen turvamerkeistä ja niiden käytöstä. Asetus on tullut voimaan 1.9.2015 ja on kumonnut aikaisemman Valtioneuvoston päätöksen (976/1994) työpaikkojen turvamerkeistä.
- Poistumisreittien turvamerkkejä koskevat yksityiskohtaiset määräykset annetaan sisäministeriön asetuksessa rakennusten poistumisreittien merkitsemisestä ja valaisemisesta ([977/2024](#)), joka on tullut voimaan 1.1.2025. Asetuksessa esitetyt vaatimukset koskevat uudisrakentamista sekä luvanvaraista korjausrakentamista, mutta sen kunnossapitovaatimukset koskevat kuitenkin kaikkia rakennuksia. Tämä tarkoittaa erityisesti asetuksen 7 §:n mainintaa tehtyjen huolto- ja kunnossapitotoimenpiteiden kirjaamisesta.
- Ympäristöministeriön asetus rakennusten paloturvallisuudesta (848/2017) koskee uudisrakentamista, rakennuksen laajentamista tai sen kerrosalaan laskettavan tilan lisäämistä sekä rakennuksen korjaus- ja muutostyötä, jos rakennus tai sen osa muuttuu korjaus- ja muutostyön seurauksena paloturvallisuuden kannalta vaarallisemmaksi. Asetuksessa vaaditaan, että ”Rakennuksesta on voitava poistua turvallisesti tulipalossa”. Turvamerkeistä ei määrätä erikseen, mutta asetuksen

perustelumuistiossa sanotaan: ”Uloskäytävien ja kulkureittien merkitsemisestä on säädetty laissa (379/2011) ja sen nojalla annetussa sisäministeriön asetuksessa rakennusten poistumisreittien merkitsemisestä ja valaisemisesta.”

- Rakennuksissa, joiden rakennuslupaa on haettu ennen 1.1.2018, sovelletaan aikaisempia uudisrakentamisen määräyksiä. RakMK E1 (2011) vaati, että ”Rakennuksesta tulee voida turvallisesti poistua tulipalossa tai muussa hätätilanteessa” (E1:10.1.1). Lisäksi majoitustilojen, hoitolaitosten sekä kokoontumis- ja liiketilojen uloskäytävät ja kulkureitit niille tulee yleensä varustaa poistumisopasteilla ja poistumisreittivalaistuksella (E1:10.6.4). Turvamerkeistä määrätään erityisesti: ”Mikäli uloskäytävien ovet ja pääsy niille eivät ole selvästi nähtävissä tai muut ovet voivat harhauttaa ulos pyrkijöitä, uloskäytävät ja pääsy niille tulee tarvittaessa merkitä (E1:10.6.5).

Säädösten soveltamisesta

VN asetus (687/2015) määrää työnantajalle huolehtimisvelvollisuuden siitä, että työpaikalla on työn turvallisen tekemisen kannalta tarpeelliset turvamerkit ja että työntekijät saavat opetusta ja ohjausta turvamerkeistä ja niiden edellyttämistä toimenpiteistä.

Poistumisreittien pysyvinä merkkeinä käytetään VNa (687/2015) liitteessä 1 esitettyjä kilpiä (ks. Luku 2, kilvet 1–3). Kilpien kuvatunnukset voivat kuitenkin olla yksityiskohtaisempia tai erilaisia edellyttäen, että ne välittävät saman merkityksen eikä ero tee niiden merkitystä vaikeammin ymmärrettäväksi. Useissa vanhoissa rakennuksissa turvamerkkejä ei tarvitsekaan vaihtaa, vaikka niiden kuvatunnukset olisivatkin erilaisia, jos niiden ymmärrettävyydessä ei tule ongelmia.

Standardin SFS-EN ISO 7010:2020 + A1-A8:2024 ja standardin SFS 5715 kuvatunnukset poikkeavat asetuksessa esitetyistä, mutta niitä voi käyttää, koska niiden katsotaan täyttävän asetetut vähimmäisvaatimukset (VNa 687/2015, 9 §).

*SFS-EN ISO 7010:2020 + A1-A8:2024: Kuvatunnukset ja piirrosmerkit.
Turvallisuusvärit ja turvallisuusmerkit. Rekisteröidyt turvallisuusmerkit.*

SFS 5715: Palontorjunta. Turvallisuuskilvet

Huom.!

Tässä oppaassa Standardista SFS-EN ISO 7010:2020 + A1-A8:2024 käytetään tuonnetun lyhennettä SFS-EN ISO 7010.

Palontorjuntavälineiden sijainnin merkintää kilvellä voidaan tehostaa myös VNa (687/2015) liitteen II mukaisella punaisella värillä. Tällaisena voisi toimia esim. maalattu vaakasuuntainen viiva tai tarra, jonka punainen värisävy olisi mahdollisimman samankaltainen kuin itse kilvessäkin.

Uudisrakentamisessa suositellaan käytettäväksi standardin SFS-EN ISO 7010 mukaisia kuvatunnuksia (liittyy turvamerkkejä koskevaan direktiivin 92/58/ETY).

Vanhemmissa rakennuksissa voidaan noudattaa soveltaen vanhoja kumottuja säädöksiä kuten SM:n pelastusosaston ohjetta merkki- ja turvalaistuksesta sekä poistumisopasteista (147/87). Kaikkien rakennusten turvamerkit on kuitenkin pidettävä toimintakunnossa SM asetuksen 977/2024 mukaisesti. Tämä tarkoittaa erityisesti asetuksen 7 §:n mainintaa tehtyjen huolto- ja kunnossapitotoimenpiteiden kirjaamisesta.

Samassa tilassa käytettävien poistumisopasteiden tulisi olla samanlaisia. Jos opasteita lisätään tai joitakin niistä uusitaan, voi olla perusteltua käyttää samanlaisia kuvatunnuksia kuin ennenkin. Jos kaikki opasteet uusitaan, tulisi valita uudenlaiset kuvatunnukset. Vanhojen ja uusien kuvatunnusten käyttö sekaisin ei ole suositeltavaa, vaikka se ei ole säädösten vastaista, jos opasteet pystytään havaitsemaan ja niiden merkitys tunnistamaan ja ymmärtämään vaivatta ([977/2024, 4 §](#)).

Tässä oppaassa käsitellään poistumisopasteiden ja palontorjunnan turvamerkkien käyttöä. Niiden kuvatunnukset on esitetty 2. luvussa. VN asetuksessa 687/2015 esitettyjä turvamerkkejä on täydennetty standardien SFS-EN ISO 7010 ja SFS 5715 mukaisilla kilvillä (ks. Luku 2).

Koska VN asetuksessa 687/2015 ei ole alkusammutuskaluston yleismerkkiä, tässä oppaassa käytetään sammutuskilpeä myös alkusammutuskaluston yleismerkinä ja pikapalopostikilpeä palopostin sijoitusmerkinä. Sammutuskilpi korvaa Suomessa aikaisemmin käytetyn alkusammutuskaluston sijaintipaikkaa osoittavan valkoisen, punaisella reunustalla kehystetyn merkin ja SFS-5715 mukaisen alkusammutuskalustokilven, jossa on punaisella taustalla kuvatunnus puoliympyrä.

Nykyiset säädökset eivät koske rakennuksiin aikoinaan asennettuja merkkivaloja. Ne saavat jäädä näin ollen käyttöön niihin rakennuksiin, joihin ne on

vanhojen säädösten perusteella asennettu. Uloskäytävien havaittavuuden parantamiseksi on tällöin suositeltavaa asentaa uloskäytävän välittömään läheisyyteen myös jälkivalaiseva poistumisopaste ("juoksevan ukon" kuva vihreän merkkivalokuvun läheisyyteen).

Käsitteitä ja lyhenteitä

Tässä oppaassa:

- Uudisrakentaminen tarkoittaa rakentamista, johon on haettu rakennuslupaa SM asetuksen 977/2024 voimaantulon jälkeen (eli 1.1.2025 tai sen jälkeen),
- Muut rakennukset tarkoittavat niitä käytössä olevia rakennuksia, joihin ei parhaillaan olla hakemassa korjausrakentamiseen liittyvää lupaa ja joiden voimassa oleva rakennuslupa on haettu ennen SM asetuksen 977/2024 voimaantuloa (eli ennen 1.1.2025).

Seuraavia lyhenteitä on käytetty:

- VN Valtioneuvosto
- VNa Valtioneuvoston asetus
- SM Sisäministeriö
- SMa Sisäministeriön asetus
- YMa Ympäristöministeriön asetus
- RakMK Suomen Rakentamismääräyskokoelma

1 Säädösten käsitteitä ja eroavaisuuksia

Rakennusten turvamerkkeihin liittyviä säädöksiä on annettu useita viimeisten vuosikymmenien aikana. Tässä esitellään eri säädöksiin liittyviä käsitteitä sekä selitetään nykyisten ja vanhempien säädösten eroavaisuuksia. Lisäksi esitellään lyhyesti säädösten yhteydessä käytettäviä standardeja.

1.1 SM asetus (977/2024)

SM asetuksessa määrätään rakennusten poistumisreittien merkitsemisestä ja valaisemisesta. Asetus koskee myös rakennuksen laajennusta ja rakennuksen käyttötarkoituksen muutosta. Rakennuksen korjaus- ja muutostyössä asetusta on sovellettava, jos korjaus- ja muutostyöt vaikuttavat rakennuksen poistumisjärjestelyihin. Asetus on tullut voimaan 1.1.2025 ja sen 2 §:ssä tarkoitetaan:

1. poistumisreitillä rakennuksen kustakin kohdasta ulos maan pinnalle tai muulle turvalliselle paikalle johtavaa poistumiseen tarkoitettua reittiä;
2. poistumisopasteella erityistä kilpeä, jota käytetään uloskäytävän sijainnin ja poistumiseen käytettävän kulkureitin osoittamiseen.

Poistumisopasteiden on ulkonäöltään ja yleisiltä ominaisuuksiltaan oltava työpaikkojen turvamerkkeistä ja niiden vähimmäisvaatimuksista annetun valtioneuvoston asetuksen (687/2015) mukaisia.

Poistumisopasteiden on oltava aina valaistuja. Tämän valaistuksen on toimitava tavallisen valaistuksen kanssa ja siitä riippumatta. Poistumisreitien muun valaistuksen on käynnistytävä, kun kiinteistöön tai valaisinryhmään tulee sähkön syöttöhäiriöitä tai tavallinen valaistus joutuu epäkuuntoon. Valaistuksen on toimitava turvalliseen poistumiseen ja evakuointiin vaadittavan ajan.

Vähimmäisvaatimuksena on yhden tunnin toiminta-aika.

1.2 Valtioneuvoston asetus (687/2015)

Asetuksessa annetaan vaatimukset työpaikoilla käytettävistä turvamerkeistä ja niiden vähimmäisvaatimuksista.

Turvamerkkejä ovat asetuksen liitteen I mukaiset kilvet ja liitteen IV mukaiset käsimerkit sekä esteitä ja vaarallisia paikkoja tarkoittavat merkit, valomerkit, äänimerkit ja ennakolta määrätyt puhutut viestit, jotka välittää ihmisääni tai keinotekoinen ääni (ääniviestit).

- Pysyviä merkkejä ovat liitteen I mukaiset kieltoon, varoitukseen tai käskyyn liittyvät merkit, varauloskäyntien ja ensiapupaikkojen sijaintiin ja tunnistamiseen liittyvät merkit, palontorjuntavälineiden sijaintiin liittyvät merkit sekä esteitä ja vaarallisia paikkoja tarkoittavat merkit. Pysyvinä merkkeinä on käytettävä kilpiä, jollei toisin säädetä.
- Palontorjuntavälineiden sijainti voidaan merkitä myös asetuksen liitteen II mukaisesti punaisella värillä.
- Tilapäisiä merkkejä ovat valomerkit, äänimerkit, ääniviestit ja käsimerkit. Tilapäisiä merkkejä on käytettävä tilanteen sitä edellyttäessä merkitsemään vaaraa, erityisiä toimintakehotuksia ja hätätapauksissa tapahtuvaa evakuointia.

1.3 Standardit

Standardit ovat asiakirjoja, joissa esitetään hyväksyttyjä teknisiä ratkaisuja. Standardit eivät sellaisenaan ole lainsäädäntöä. Niissä esitetyt ohjeita on kuitenkin noudatettava tai sovellettava aina silloin, kun kansallisissa säädöksissä erikseen niin vaaditaan.

Standardissa SFS-EN 1838 käsitellään poistumisreittivalaistukselle määritettyjä vaatimuksia. Nämä koskevat kilpien luminansseja, värejä ja suurinta katseluetäisyyttä. Riittävä opasteen koko määritetään katseluetäisyyden perusteella (ks. tämän oppaan luku 3). Vaatimusten toteutumisesta vastaa turvalaistuksen suunnittelija.

Turva-valaistuksen vaatimuksista ja suunnittelusta on yksityiskohtaisesti kerrottu esimerkiksi Sähkötieto ry:n julkaisuissa Poistumisvalaistus (ST-käsikirja 36) sekä Poistumisvalaistus ja poistumisreittivalaistus (ST-ohjeisto 8).

Poistumisopasteella varustettua valaisinta voi käyttää samanaikaisesti valaisimena ja opasteena, jos se täyttää molempien käyttötarkoitusten vaatimukset (poistumisreittivalaistukselle SFS-EN 60598-2-22 ja poistumisopasteille SFS-EN 1838, luku 6: Turvallisuuskilvet).

Poistumisreittien merkitsemiseen tai valaisemiseen tarkoitettujen tuotteiden on niiden toimivuuden, kestävyys ja turvallisuuden toteamiseksi täytettävä turvalaistimia ja -valaistuksen ohjaukseen käytettävää keskusyksikköä koskevat standardit SFS-EN 60598-2-22 (Turvalaistustandardi) ja SFS-EN 50171 (Keskitetyn tehonsyötön standardi). Myös muita vastaavan turvallisuustason takaavia standardeja tai teknisiä eritelmiä voidaan käyttää eurooppalaisen vastavuoroisen tunnustamisen periaatteen mukaisesti.

Standardi SFS-EN 1838 ei esitä turvalaistuksen vähimmäisvaatimustasoa, vaan se esittää, millainen on hyvätasoinen turvalaistus. Turvalaistuksen suunnittelijan ja rakennusvalvonnan tulisi tarvittaessa sopia kohteeseen sovellettavasta turvalaistuksen vaatimustasosta.

Vanhemmissa rakennuksissa voidaan soveltaa edelleen standardeja, joihin niiden rakentamisajankohtana voimassa olleissa säädöksissä viitattiin. Kumotussa SM ohjeessa 147/01/87 viitataan standardeihin SFS 4640 ”Merkki- ja turvalaistus” sekä SFS 4148 ”Kilvet. Yleiset vaatimukset”.

1.4 Säädösten eroavaisuudet

VN asetus 687/2015 on annettu työturvallisuuslain 738/2002 (14 ja 32 §:n) perusteella. VN 687/2015:ssä on nostettu aikaisemmin liitetietoina olleita asioita pykälien teksteihin.

SM asetus (977/2024) on annettu pelastuslain (379/2011) perusteella. Se koskee rakennusten poistumisreittien merkitsemistä, valaisemista ja toimintakunnossa pitämistä, mutta ei koske muita kaaviossa 1 esitetyt turvalaistuksen osa-alueita. Käsite ”poistumisreitti” tarkoittaa samaa kuin YMa 848/2017:n kulkureitti + uloskäytävä.

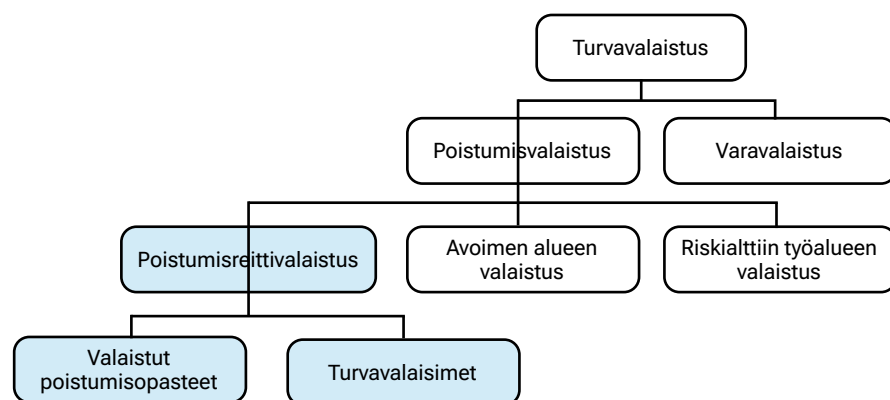
Muita kuin poistumisreittejä koskevia merkitsemis- ja valaisemistarpeita suunniteltaessa (riskialttiin työalueen tai avoimen alueen valaistus tai varalaitus) voidaan soveltaen hyödyntää esimerkiksi standardia SFS-EN 1838.

SM asetuksessa 977/2024 annetaan poistumisreittien merkitsemisen ja valaisemisen suunnittelulle vain pääperiaatteet, ja varsinainen suunnittelu tapahtuu

eurooppalaisten standardien, kuten SFS-ISO 16069 avulla. Siinä esitetään periaatteet poistumisopastejärjestelmään käytettyjen visuaalisten elementtien suunnitteluun ja käyttöön. Tällöin korostuu turvavalaistuksen suunnittelijan rooli ja vastuu. Pelastusviranomaiset eivät myöskään tarkasta poistumisopasteisiin ja turvavalaistukseen liittyviä suunnitelmia.

Voimassa olevien asetusten mukaisesti suunniteltu poistumisreittien merkitseminen ja valaiseminen toteutetaan valaisevilla poistumisopasteilla ja jos näiden antama valaistus ei riitä, niin poistumisreiteille suunnitellaan lisäksi tarvittava poistumisreittivalaistus. Muiden tilojen kuin poistumisreittien turvavalaistus ei kuulu asetuksen piiriin.

SMa 977/2024: ssa ei ole merkkivalaistuksen käsitettä lainkaan. Lisäksi aiheeseen liittyvä standardin mukainen turvavalaistuksen suunnittelu on pilkottu erilaisiin osa-alueisiin (ks. oheinen kaavio) ja näistä SMa:ssa käsitellään vain poistumisreittivalaistusta.

■ Kaavio 1. Turvavalaistuksen käsitteet.

2 Palontorjunnan turvallisuuskilvet

Seuraavissa kuvissa esitetään säädösten mukaiset turvallisuuskilvet. Varsinaisia poistumisopasteita, jotka osoittavat uloskäytävän sijainnin ja poistumiseen käytettävän kulkureitin, ovat kilvet numerot 1–3.

Kilpi nro 1.1 ja 1.2: Poistumisreitti (VNa 687/2015)

Kilpeä käytetään osoittamaan kaikkia ulospääsyreittejä, joita voidaan käyttää onnettomuustapauksissa. Kuvatunnuksen kulkusuunnan on oltava nuolen osoittama. Kilpeä käytetään osoittamaan poistumisovi.

Uudisrakentamisessa olisi suositeltavaa käyttää standardin SFS-EN ISO 7010 mukaista kuvallista varatiekilpeä osoittamaan rakentamismääräyksissä vaadittua varatietä. Nämä ovat pelastautumisreittejä, jotka eivät kaikilta osin täytä uloskäytävän vaatimuksia. Vanhaa "VARATIE"-lisäkilpeä ei tarvitse vaihtaa olemassa olevissa rakennuksissa. Jos kilpiä uusitaan korjausrakentamisen yhteydessä, tulisi myös vanhat varatiekilvet vaihtaa uusiin standardin mukaisiin.

Kilpi nro 1.3 ja 1.4: Poistumisreitti (SFS-EN ISO 7010)

Kilpi nro 1.5 ja 1.6: Poistumisreitti (SFS5715)

Tätä kilpeä käytetään vain, kun kiinteistöön, jossa on aikaisemmin asennettu SFS-standardin mukaisia kilpiä, asennetaan lisäkilpiä. Kilpeä käytetään osoittamaan kaikkia ulospääsyreittejä, joita voidaan käyttää onnettomuustapauksissa. Kilpeä on täydennettävä suuntakilvellä nro 3, jollei ovi ole välittömästi näkyvissä. Kun kilpeä käytetään yhdessä kilven nro 3 kanssa, on kuvatunnuksen kulkusuunnan oltava nuolen osoittama.

Varatienä toimiva ikkuna, parvekkeen ovi tai muu sellainen voidaan tarvittaessa varustaa kilvellä nro. 2.1 tai 2.2.

**Kilpi nro 2.1: Varatie ja pelastautumistikkaat
(SFS-EN ISO 7010)**

**Kilpi nro 2.2: Varatie ilman tikkaita
"pelastuslaitoksen avustamana"
(SFS-EN ISO 7010)**

**Kilpi nro 3.1, 3.2, 3.3 ja 3.4: Poistumisreitien suuntanuoli
(VNa 687/2015, SFS-EN ISO 7010)**

Käytetään ainoastaan yhdessä kilven nro 1.3–1.6 kanssa osoittamaan poistumissuuntaa.

**Kilpi nro 4: Paloilmoituspainike
(SFS-EN ISO 7010 ja SFS 5715)**

Käytetään paloilmoituspainikkeen välittömässä läheisyydessä sekä yhdessä kilven nro 13.1–13.4 kanssa ohjaamaan paloilmoituspainikkeelle.

Kilpi nro 5: Palohälytin (SFS 5715)

Käytetään palohälyttimen välittömässä läheisyydessä, kun paloilmoitusta seuraa kuuluva hälytysääni.

Kilpi nro 6.1: Hätäpuhelin (VNa 687/2015)

Käytetään puhelimen välittömässä läheisyydessä tai ohjaamaan puhelimelle yhdessä suuntakilven nro 13.1–13.4 kanssa. Kilven taustaväri on punainen, jos puhelin on tarkoitettu ainoastaan hätäilmoituksen tekemistä varten. Mikäli puhelimesta ei voida tehdä hätäilmoitusta, on puhelimen luona oltava merkintä lähimmän hätäpuhelin sijaintipaikasta.

Kilpi nro 6.2: Paloilmoituspuhelin (SFS-EN ISO 7010)

Kilpi nro 7: Hätätilanteessa riko lasi (SFS-EN ISO 7010)

Käytetään vaaratilanteessa rikottavaksi tarkoitetun paniikkisalvan, lukon, ikkunan tai muun sellaisen käyttöesteen poistamiseksi. Tarvittaessa voidaan käyttää lisäksi tekstikilpeä "Riko lasi".

Kilpi nro 8 A: Sammutin (VNa 687/2015)

Käytetään alkusammuttimen välittömässä läheisyydessä. Käytetään alkusammutuskaluston yleismerkkinä.

Voidaan käyttää yhdessä suuntakilven nro 13 kanssa ohjaamaan alkusammutuskalustolle.

Pilarissa olevana alkusammutuskaluston yleismerkkinä, joka ei sisällä VN:n päätökseen eikä SFS-standardiin, voidaan käyttää pilarin ympäri kiertävää 200 mm:n levyistä punaista raitaa. Lisäksi alkusammutuskaluston kohdalle kiinnitetään vastaava kilpi. Tämä merkintätapa on käytössä lähinnä teollisuudessa.

Kilpi nro 8 B: Sammutin (SFS-EN ISO 7010)

Kilpi nro 9 A: Pikapaloposti
(VNa 687/2015)

Kilpi nro 9 B: Pikapaloposti
(SFS-EN ISO 7010)

Käytetään pikapalopostin välittömässä läheisyydessä. Voidaan käyttää yhdessä suuntakilven nro 13.1–13.4 kanssa ohjaamaan pikapalopostille.

Kilpi nro 10: Vedellä sammuttaminen kielletty
(VNa 687/2015, SFS-EN ISO 7010)

Käytetään tapauksissa, joissa vesi ei sovellu sammutusaineeksi.

Kilpi nro 11: Tupakointi kielletty (SFS-EN ISO 7010)
Käytetään, kun tupakointi on kielletty.

Kilpi nro 12: Avotulen teko ja tupakointi kielletty
(SFS-EN ISO 7010)

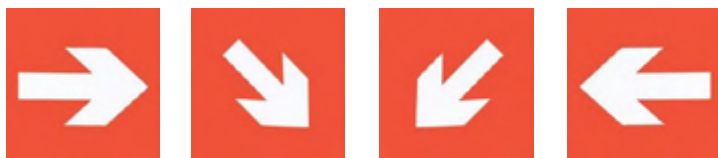
Käytetään, kun tupakointi ja avotuli voivat aiheuttaa tulipalo- ja räjähdysvaaran.

Kilpi nro 13.1, 13.2, 13.3 ja 13.4:

Suuntanuoli sammutusvälineille tai hälytyslaitteille (VNa 687/2015)

Käytetään ainoastaan yhdessä kilpien nro 4, 6, 8 ja 9 kanssa ohjaamaan paloilmotuspainikkeelle ”häätäpuhelimelle” ja alkusammutuskalustolle.

3 Kilpien koko, väri ja muodot

3.1 Poistumisopasteet

Uudisrakentaminen ja luvanvarainen korjausrakentaminen

Poistumisopasteina käytetään VNa 687/2015:n mukaisia kilpiä. Asetuksessa todetaan, että myös SFS-EN ISO 7010 tai SFS 5715 mukaisten kilpien katsotaan täyttävän vähimmäisvaatimukset.

Kilpien koko

Opasteen riittävä koko voidaan määrittää standardin SFS-EN 1838 mukaisesti katseluetäisyyden perusteella seuraavasti:

$$d = s \cdot p$$

jossa

- d* on suurin katseluetäisyys,
s on kilven kuvion korkeus ja
p on vakio, jonka arvo on 100 ulkopuolelta valaistuilla kilvillä ja 200 sisäpuolelta valaistuilla kilvillä.

Edellisessä laskukaavassa on vakiolla *p* kaksi eri arvoa tapauksesta riippuen siksi, että sisäpuolelta valaistu kilpi näkyy etäämmältä kuin samankokoinen ulkopuolelta valaistu kilpi.

Rakennuksen pitkällä käytävillä voidaan soveltaa esimerkiksi sellaista käytäntöä, että käytäville sijoitettavien poistumisopasteiden katseluetäisyydeksi valitaan puolet kulloinkin tarkasteltavan käytävän pituudesta, jolloin poistumisopasteen koko ei muodostu kohtuuttoman suureksi.

Kilpien väri

Poistumisopasteita voidaan tarkastella standardin SFS-EN 1838:n mukaisina turvallisuuskilpinä. Tämän mukaan turvallisuuskilpien värien on oltava standardin ISO/SFS 3864 (”Turvallisuusvärit ja turvallisuuskilvet”) mukaisia. Tällöin poistumisopasteiden pohja on vihreä.

Kilpien muoto

Poistumisopasteilla (ja ensiapumerkeillä) tulee olla

- suorakulmainen tai neliömäinen muoto
- valkoinen kuva vihreällä taustalla (vihreän osan on peitettävä vähintään 50 % merkin pinnasta).

Muut rakennukset

Poistumisopasteina käytetään rakentamisajankohtana voimassa olleiden säästösten mukaisia kilpiä.

Kilpien koko

Jos halutaan tarkastella vanhempien rakennusten kilpien kokoa, niin se suositellaan tehtäväksi SMA 805/2005:n mukaisin periaattein tai standardin SFS-EN 1838 mukaisesti katseluetäisyyden perusteella.

Kilpien muoto ja väri

Varauloskäynti- ja ensiapumerkit ovat suorakulmion tai neliön muotoisia ja niissä on oltava valkoinen kuva vihreällä taustalla.

Rakennuksessa ei tulisi käyttää vanhoja ja uusia poistumisopasteita sekaisin asennettuna, vaan kohdetta on tarkasteltava kokonaisuutena ja tällöin tulee arvioida, onko parempi muuttaa jo asennetut poistumisopasteet nykyistä asetusta vastaaviksi vai varustaa kohde kokonaan vanhoilla poistumisopasteilla.

Poistumisopasteiden väreihin ja muotoon pätee sama kuin mitä on kerrottu aiemmin kohdassa ”Uudisrakentaminen ja luvanvarainen korjausrakentaminen”.

3.2 Muut opasteet

Jos halutaan tarkastella vanhempien rakennusten muiden kuin poistumisopasteiden kokoa, niin se suositellaan tehtäväksi SMA 805/2005:n mukaisin periaattein.

Palontorjuntavälineistä kertovien opasteiden pohja (tausta) on punainen.

Palontorjuntamerkeillä tulee olla:

- suorakulmainen tai neliömäinen muoto
- valkoinen kuva punaisella taustalla (punaisen osan on peitettävä vähintään 50 % merkin pinnasta).

Väestönsuojan opasteista kerrotaan luvussa 9.

4 Kilpien materiaali ja kiinnitys

Kilpien on oltava valmistettu iskun- ja säänkestävästä sekä ympäristöolosuhteet kestävästä materiaalista (VNa 687/2015, 9 §).

Kilpien ja niiden kiinnitysten tulee kestää käyttöpaikalla esiintyvät normaalit rasitukset. Tällainen kiinnitys on esimerkiksi ketjuripustus. Pysyvästi ulos tai ko-teisiin tiloihin sijoitettavien kilpien tulee olla kiinnityksineen korroosion kestäviä.

Ohuita tarrakilpiä voidaan käyttää vain täydentävinä opasteina kohteissa, jois-sa tarrakilpi kiinnitetään sileään tiiviiseen pintaan kuten lasi-, muovi- tai metalli-pintaan. Valaistujen kilpien kiinnitykset tehdään valaisimen valmistajan ohjeiden mukaan.

5 Kilpien valaistus

VNa 687/2015 :n määräykset koskevat kaikkia työpaikan turvamerkkejä:

- Kilpien mittojen sekä väri- ja valo-ominaisuuksien on oltava sellaiset, että kilvet voi nähdä ja niiden merkityksen ymmärtää helposti (9 §).
- Kilvet on kiinnitettävä sopivalle korkeudelle ... hyvin valaistuun ja helposti saavutettavaan ja näkyvään paikkaan. Kun luonnonvalon vähäisyys vaikeuttaa kilven havaitsemista, on kilvissä käytettävä itsevalaisevia värejä, heijastavia materiaaleja tai keinotekoista valaistusta. (11 §)
- Muut kilvet kuin poistumisopasteet voivat olla jälkivalaisevia tai valaisemattomia, kunhan ne voidaan nähdä ja ymmärtää niiden merkitys helposti.

Uudisrakennukset ja luvanvarainen korjausrakentaminen

Poistumisopasteiden (kilpien) on SM asetuksen 977/2024 mukaan oltava aina valaistuja. Kilpien valaistus kuuluu osana poistumisreitivalaistukseen, jonka suunnittelee turvavalauksen suunnittelija.

Jälkivalaisevia kilpiä voidaan käyttää vain täydentävinä poistumisopasteina. Poistumisreitin havaittavuutta suositellaankin täydennettäväksi kulkutien ala-osaan sijoitettavilla jälkivalaisevilla lisämerkinnöillä.

Muut kilvet kuin poistumisopasteet voivat olla jälkivalaisevia tai valaisemattomia, kunhan ne voidaan nähdä ja ymmärtää niiden merkitys helposti.

Muut rakennukset

Voidaan soveltaa aikaisempia säädöksiä kuten SM asetus 805/2005 (kumottu). Kilpien mittojen sekä väri- ja valo-ominaisuuksien on oltava sellaiset, että kilvet voidaan nähdä ja ymmärtää helposti. Poistumisturvallisuuden kannalta on erittäin suositeltavaa, että jälkivalaisevia tai keinotekoisesti valaistuja kilpiä käytettäisiin.

Jälkivalaisevat kilvet varaavat valon yleisvalosta tai valaistuksesta ja sähkökatkon sattuessa luovuttavat varaamansa valon.

Jälkivalaisevien kilpien valaisukyvyllä (hehkuajalle) ei ole annettu vaatimuksia säädöksissä. Sammutin- ja alkusammutusopasteina (kilvet 8, 9, ja 13) suositellaan käytettäväksi jälkivalaisevia kilpiä.

6 Opastuksen suunnittelu ja sijoittaminen

Opasteiden tarkoituksenmukainen sijoittaminen edellyttää ennakkosuunnittelua. Opasteiden sijoitussuunnitelma tulee esittää paikalliselle rakennusvalvontaviranomaiselle ennen niiden asentamista. Poistumisopasteiden tulee olla valaistuja ja niiden suunnittelu onkin yksi osa poistumisreitivalaistuksen suunnittelua, josta vastaa turvalaistuksen suunnittelija.

Valaistut poistumisopasteet tulee sijoittaa uloskäytävien yhteyteen ja kulkureitin mutkiin sekä turvalaismet pääsääntöisesti kulkureitin varrelle (esimerkiksi rakennuksen sisäiselle käytävälle). Erilaisten turvamerkkien liiallista sijoittamista kulkureitin varrelle tulee kuitenkin välttää, koska merkkien paljous aiheuttaa ympäristöön tarpeetonta kirjavuutta (niin sanottua ”joulukuusiefektiä”), joka heikentää poistumisreitien havaittavuutta.

Rakennusten poistumisreittien merkitsemiseen ja valaisemiseen tarvittavista järjestelyistä on annettu yleiset vaatimukset SM asetuksessa (977/2024). Lopullinen tarve opasteille ja valaistukselle riippuu muun muassa tilojen käyttäjistä ja käyttötavasta sekä reittien selkeydestä.

Tiloissa, joissa henkilöriskit ovat suuria, esimerkiksi teatterit, hotellit, suuret kokoontumistilat tai monimutkaiset tilat, joissa poistuminen on erityisen hankalaa, esimerkiksi teollisuudessa, tulee poistumisen helpottamiseksi käyttää seinän alaosaan, lattiaan tai porrasaskelmiin sijoitettuja opasteita, valaisimia tai jälkivalaisevia lisämerkintöjä. Poistumisovien ja erityiskohteissa sammutuskaluston havaittavuutta voidaan parantaa jälkivalaisevilla merkinnöillä.

Standardissa SFS-ISO 16069 kuvataan periaatteet siitä, miten poistumisopasteiden havaittavuutta ja poistumisreitien turvallisuutta voidaan parantaa täydentävillä opasteilla ja merkinnöillä. Sähköisten järjestelmien lisäksi standardissa käsitellään jälkivalaisevasta materiaalista tehtyjen opasteiden käyttöä ja teknisiä vaatimuksia.

Kiinteistön omistaja ja haltija ovat velvollisia huolehtimaan siitä, että palo- ja muidenkin turvallisuuskilpien havaittavuus säilyy.

Korkeissa tiloissa (esimerkiksi varasto) hyvä käytäntö voisi olla sellainen, että varsinainen valaistu poistumisopaste sijoitetaan ylös (varastointikorkeuden

yläpuolelle) muttei kuitenkaan katon rajaan ja lisäksi sijoitetaan jälkivalaiseva opaste poistumisreitillä olevan oven yläreunan tasolle.

Käytössä olevien rakennusten opasteet perustuvat voimassa olevaan rakennuslupa- ja rakennuslupan hakuhetkellä voimassa olleisiin säädöksiin. Tämän mukaista opasteiden laatua ja sijoitusta arvioidaan palotarkastuksissa. Valaisemattomia rakennuslupan mukaisia poistumisopasteita ei tarvitse vaihtaa valaistuihin.

6.1 Yleisiä ohjeita

Seuraavassa annetaan yleisiä ohjeita poistumisreittien opasteille riippumatta siitä, tarkastellaanko rakennusta SM asetuksen 977/2024 vai vanhempien säädösten mukaisesti.

Opasteet tulee sijoittaa niin korkealle, että ne näkyvät koko huonetilaan. Suurissa tiloissa, esimerkiksi tavarataloissa ja työpaikoilla, opasteet on asennettava heti valaisintason alapuolelle ja on huolehdittava siitä, ettei kalusteiden ja muiden esteiden sijoitus estä niiden näkymistä.

Kilpien kiinnitysrakenteet tulee mahdollisuuksien mukaan suunnitella sellaisiksi, että kilven sijaintipaikka on helposti muutettavissa, kun ympäristön järjestelyjä muutetaan (esimerkiksi tavaratalot, suurmyymälät, tehdashallit). Esimerkiksi ketjuripustusta käyttämällä voidaan kilpi siirtää uuteen sijaintipaikkaansa nopeasti ja helposti. Tällöin myös siirtämisestä aiheutuvat kustannukset ovat vähäiset.

Luvussa 3 esitetystä laskentakaavasta poikkeavia opastekokoja voidaan käyttää esimerkiksi käytävätiloissa, joissa tilan korkeus estää laskemiskaavan mukaisen kilpikoon käyttämisen. Tällöin suuret kilvet voidaan korvata useammalla pienellä kilvellä edellyttäen, että ratkaisu parantaa kilpien havaittavuutta.

Poistumisreitit

Poistumisreitit on aina merkittävä. Tämä toteutetaan poistumisreitkilvillä (kilvet 1.1–1.4) tai standardin SFS 5715 mukaisesti kilvellä 1.5 tai 1.6. Merkintää täydennetään tarvittaessa poistumisreitien suuntanuolikilvillä (kilpi nro 3).

Poistumisreitkilvet asennetaan vain niiden ovien yhteyteen, jotka johtavat uloskäytävään tai poistumisreitille. Varatienä toimivan ikkunan, parvekkeen oven tai muun sellaisen yhteyteen asennetaan kilpi nro 2.1 tai 2.2.

Poistumisreititkilvet on sijoitettava niin, että ne osoittavat kulkusuunnan turvaan. Avotiloissa, esimerkiksi suurmyymälöissä ja käytävien kulmauksissa, kulkusuunta osoitetaan poistumisreititkilvellä ja poistumisreitien suuntanuolikilvellä.

Kilvet on sijoitettava siten, ettei ole väärin ymmärtämisen mahdollisuutta. Kilvet voidaan sijoittaa joko seinälle tai käytävissä kohtisuoraan seinää vastaan, jolloin havaittavuus paranee.

Rakennuksissa, joissa on useita maanalaisia kerroksia tai mahdollisuus muutoin erehtyä maanpinnan sijainnista, merkitään ne kerrokset, joissa on erehtymisen mahdollisuus, poistumisreitti- ja poistumisreitien suuntanuolikilvillä (ks. kuva 17). Useampikerroksisessa rakennuksessa ei porrashuoneessa alas johtavaa reittiä merkitä.

Avoporrasta tai hissiä, joita käytetään normaalissa sisäisessä liikenteessä esimerkiksi tavarataloissa, ei merkitä poistumisopasteilla.

Alkusammuttimet

Alkusammuttimet osoitetaan aina sammuttimen kohdalle kattoon ripustetulla tai seinään kiinnitetyllä kilvellä ”Alkusammutuskalusto” (kilpi nro 8). Kilpeä käytetään myös alkusammuttimille ohjaavana kilpenä yhdessä suuntanuolikilven (kilpi nro 13) kanssa. Kaappi, jossa alkusammutuskalusto sijaitsee, merkitään lisäksi joko sammutin- tai pikapalopostikilvellä kaapin sisällöstä riippuen (kilpi nro 8 tai 9). Kilvet voivat olla myös pienikokoisia.

Pilarissa olevana alkusammutuskaluston yleismerkkinä voidaan käyttää 200 mm:n levyistä punaista raitaa. Varsinaisen alkusammutuskaluston kohdalle kiinnitetään lisäksi alkusammutuskaluston kilpi.

Hälytyslaitteet

Paloilmoituspainikekilvellä (kilpi nro 4) merkitään automaattisen paloilmoittimen painikkeet havaittavuuden parantamiseksi. Palohälytinkilpeä (kilpi nro 5) käytetään joko yksin tai paloilmoituspainikekilven kanssa, kun paloilmoitusta seuraa kuuluva hälytysääni. Puhelin, josta hätäilmoitus voidaan tehdä, merkitään puhelinkilvellä (kilpi nro 6).

7 Esimerkkejä opasteiden sijoittamisesta

Opasteet tulee sijoittaa siten, että ne voidaan nähdä helposti ja että niiden välittämä informaation mukainen toiminta on helposti toteutettavissa (esimerkiksi esteetön kulku käsisammuttimelle ja tämän vaivaton käyttöönotto).

Poistumisopasteet on sijoitettava niin, että ne osoittavat selvästi uloskäytävien sijainnin ja poistumiseen käytettävän kulkureitin. Yleisötiloissa, joissa voi olla paljon henkilöitä, poistumisopasteet sijoitetaan yleensä huonetilan yläosaan. Ne voidaan tällöin nähdä tulipalon alkutilanteessa, kun rakennuksesta aletaan poistua. Kulkureittien alaosaan voidaan tarvittaessa asentaa myös poistumista helpottavia täydentäviä opasteita. Käytävälle sijoitetut opasteet asennetaan tällöin joko kiinteästi tai ripustettuna esimerkiksi terästankojen tai ketjun varaan kohtisuoraan käytävän seinää vastaan ja niin, että ne näkyvät koko käytävän pituudelta. Jatkuvasti valaisevat opasteet (opasvalaisimet) asennetaan valmistajan ohjeiden mukaan.

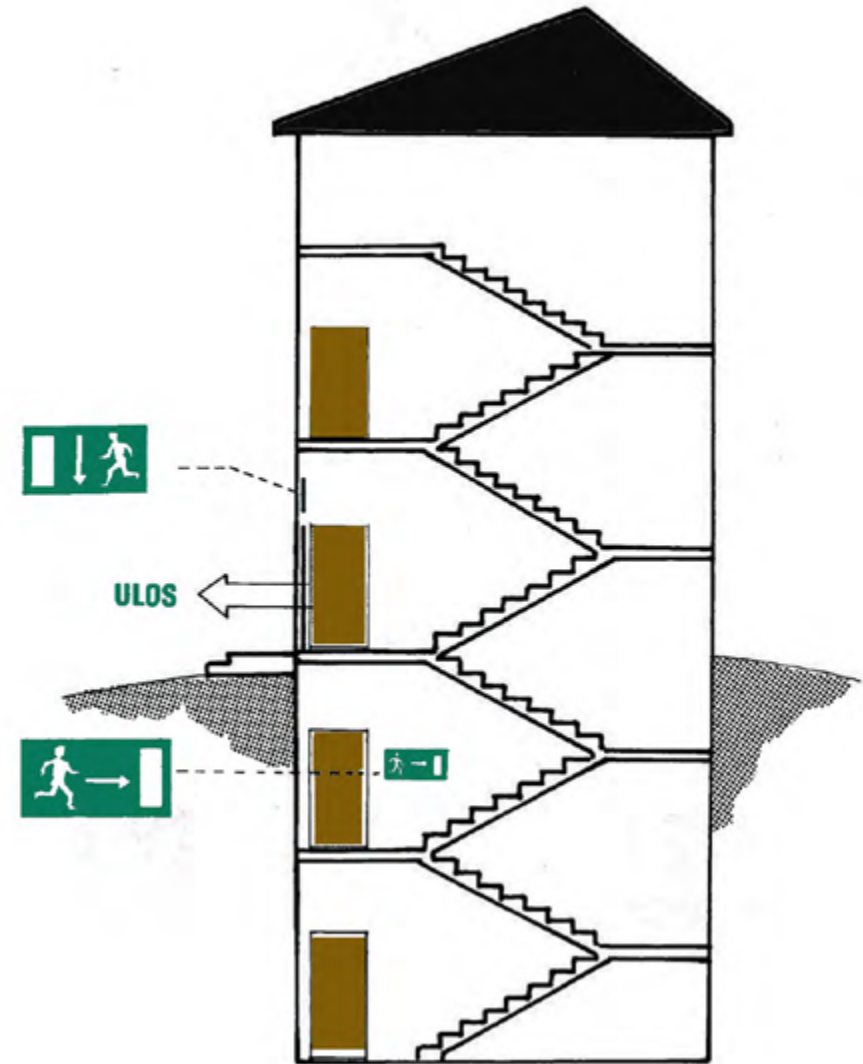
■ Kuva 14. Myymälän käytävälle sijoitettu jatkuvasti valaiseva opaste.

■ Kuva 15. Toimiston käytävälle asennettu opasvalaisin, jolla osoitetaan uloskäytävä.

■ Kuva 16. Alkusammutuskalustokaappiin kiinnitetyt kilvet voivat olla pienikokoisia. Kaapille osoittava kilpi asennetaan helposti näkyvään paikkaan, yleensä huonetilan yläosaan.

■ Kuva 17. Rakennuksissa, joissa on useita maanalaisia kerroksia tai mahdollisuus muutoin erehtyä maanpinnan sijainnista, merkitään ne kerrokset, joissa on erehtymisen mahdollisuus, poistumisopasteilla (tarvittaessa myös poistumisreittiä osoittavilla suuntanuolikilvillä). Useampikerroksisessa rakennuksessa ei porrashuoneessa alas johtavaa reittiä tarvitse merkitä nuolikilvin. Kattotasolta (esimerkiksi pysäköintitasolta) alas maan pinnalle johtavan uloskäytävän yläpää on kuitenkin syytä merkitä siten, että kattotasolla olevat henkilöt näkevät poistumisopasteet.

■ Kuva 18. Poistumisreitit varrella olevat ulos johtavat ovet merkitään oven yläpuolelle sijoitetulla kilvellä. Kuvassa jatkuvasti valaiseva opaste.

■ Kuva 19. Poistumisreitit varrella olevat ulos johtavat ovet merkitään oven yläpuolelle sijoitetulla kilvellä. Kuvassa jälkivalaiseva opaste.

■ Kuva 20. Poistumisreitit varrella olevassa ovessa voidaan tarvittaessa käyttää tehostettua merkintää, kuten kuvan tapauksessa karmeihin, katkaisijoiden ympärille ja painikkeen kohdalle kiinnitettyä jälkivalaisevaa teippiä.

■ Kuva 21. Uloskäytävään johtavan kulkureitin tehostettu merkintä lattian rajaon sijoitetuilla jälkivalaisevilla nuolilla.

■ Kuva 22. Paloilmoituspainike merkitään ao. kilvillä.

■ Kuva 24. Varatien reitillä oleva ikkuna merkitään kilvellä 2.1 tai 2.2 riippuen siitä onko ikkunasta pääsy ulkoseinässä oleviin kiinteisiin tikkaisiin vai ei. Varatieikkunan kiintopainike mahdollistaa ikkunan helpon avattavuuden.

■ Kuva 23. Palohälytín merkitään kilvellä jos on vaara, että ääni sekoitetaan johonkin muuhun hälytykseen.

■ Kuva 25. Tuulikaapin sisällä tarvitaan poistumisopaste vain silloin, kun sinne tullaan eri suunnista ja jos ovissa on erehtymisen mahdollisuus.

■ Kuva 26. Tuulikaapin sisällä ei tarvita poistumisopastetta silloin, kun sinne tullaan vain yhdestä suunnasta. Sisemmän oven yläpuolinen opaste on välttämätön ja riittävä. Kuvassa esiintyvä ulko-oven yläpuolinen opaste on tarpeeton.

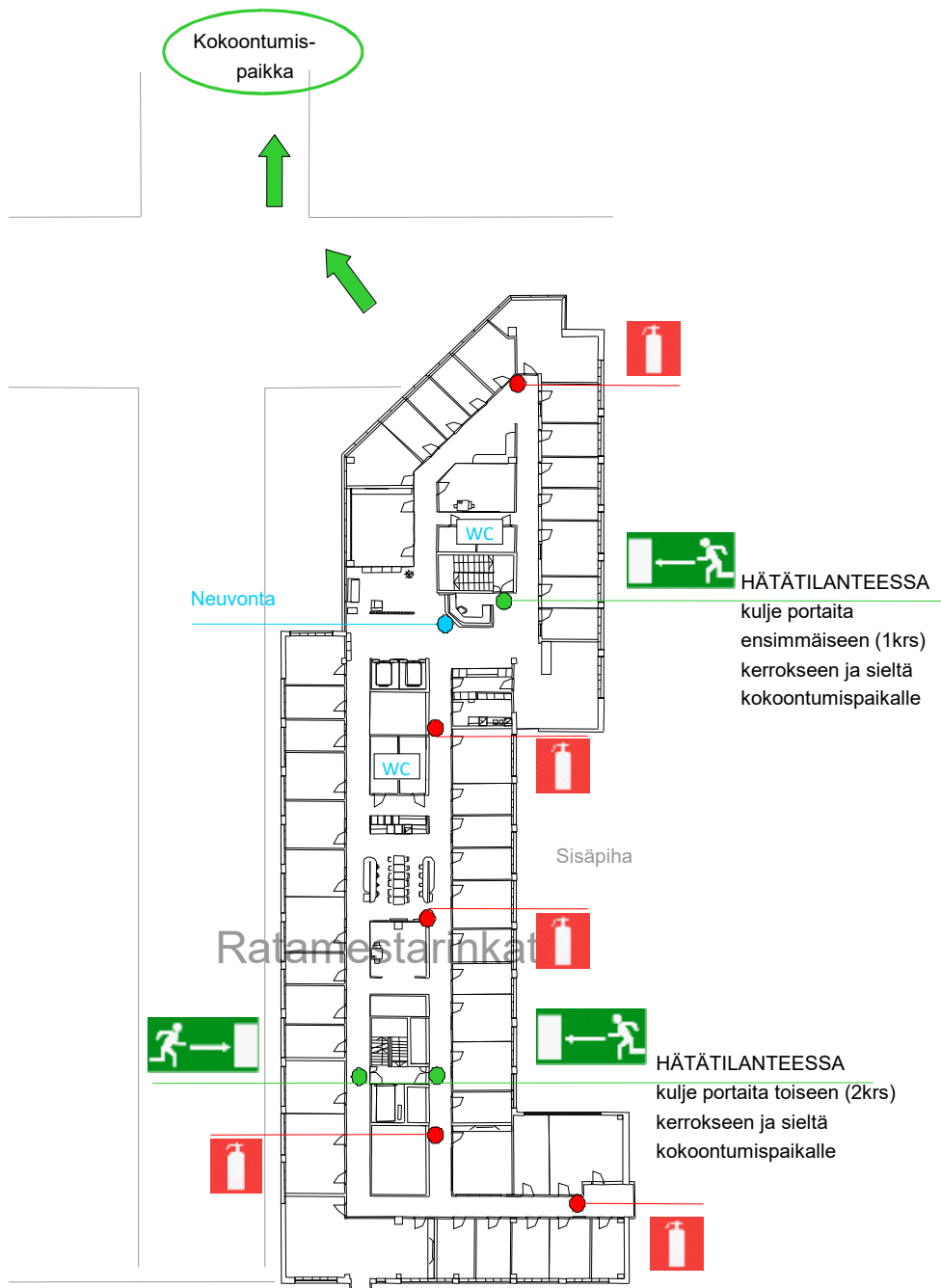
■ Kuva 27. "Hätätilanteessa riko lasi"-kilpeä voidaan käyttää esimerkiksi rikkottavalla kuvalla varustetun pitkäsalvan yhteydessä. Oven yläpuolelle asennetaan poistumisovea osoittava kilpi.

■ Kuva 28. Opastus alkusammuttimelle. Huom! Kuvan sammutin on sijoitettu hieman hankalaan paikkaan nurkan taakse, se on melko korkealla lattiatasosta ja kaiteen yläpuolella (putoamisvaara).

■ Kuva 29. Pilarissa olevana alkusammutuskaluston yleismerkkinä voidaan käyttää 200 mm:n levyistä punaista raitaa. Lisäksi kiinnitetään alkusammutuskaluston kohdalle alkusammutinta vastaava kilpi.

■ Kuva 30. Esimerkkejä turvamerkkien sijoittelusta.

8 Poistumisopasteiden ja valaisimien kunnossapito

Kunnossapitoon liittyvät vastuut ja velvollisuudet annetaan pelastuslaissa (379/2011, 12 §):

*Seuraavat tässä laissa tai muissa säädöksissä vaaditut tai viranomais-
ten määräämät varusteet ja laitteet on pidettävä toimintakunnossa sekä
huollettava ja tarkastettava asianmukaisesti:*

- 1) sammutus-, pelastus- ja torjuntakalusto;
- 2) sammutus- ja pelastustyötä helpottavat laitteet;
- 3) palonilmaisu-, hälytys- ja muut onnettomuuden vaaraa ilmaisevat laitteet;
- 4) poistumisreittien opasteet ja valaistus;
- 5) väestönsuojien varusteet ja laitteet.

Edellä 1 momentissa tarkoitetuista velvoitteista vastaa rakennuksen yleisten tilojen ja koko rakennusta palvelevien järjestelyiden osalta rakennuksen omistaja, haltija ja toiminnanharjoittaja osaltaan sekä huoneiston haltija hallinnassaan olevien tilojen osalta.

Opasteiden asennustöiden asianmukaisuudesta vastaa asennustöiden tekijä. Asennustöille ei edellytetä ulkopuolisen tahon tekemää tarkastusta, ellei sitä rakennushankkeen yhteydessä erityisistä syistä vaadita. Kyseinen tarkastus ei kuulu pelastusviranomaisellekaan. Urakoitsijan on tehtävä rakentamalleen sähkölaitteistolle käyttöönotto tarkastus. Sähkölaitteiston haltijan tulee huolehtia siitä, että laitteistolle tehdään tarvittaessa varmennustarkastus, jonka tekee valtuutettu sähkö tarkastaja tai tarkastuslaitos.

SM asetuksen (977/2024) 7 §:n mukaan ”Poistumisreittien merkinnät ja va-
laistus on pidettävä toimintakunnossa, toimintakuntaa on tarkkailtava ja havaitut
viat ja puutteet on korjattava. Tehdyt huolto- ja kunnossapitotoimenpiteet on
kirjattava.

Kunnossapitotoimenpiteet suunnitellaan kunnossapito-ohjelmassa, joka voidaan sisällyttää myös rakennuksen huoltokirjaan.

Opasteet on puhdistettava, huollettava ja tarkastettava säännöllisesti sekä tarvittaessa korjattava tai vaihdettava.

Tarvittavat toimenpiteet määritetään laitevalmistajan käyttö- ja huolto-ohjeiden, asennustyön tekijän antamien ohjeiden sekä kiinteistön omien tarpeiden pohjalta. Kunnossapito-ohjelman tarkempaa sisältöä ei ole määrätty, mutta sen laadinnassa voidaan hyödyntää standardia SFS-EN 50172:2024:en sekä Sähkö-tieto ry:n julkaisua Poistumisvalaistus (ST-Käsikirja Nro 36), sahkoinfo.fi.

9 Väestönsuojien viitoitus ja merkitseminen

Väestönsuojelusta määrätään Pelastuslaissa (379/2011). Väestönsuojien viitoituksessa ja merkitsemisessä käytettävät kilvet tulee hankkia ja asentaa paikoilleen jo normaalioloissa. Viitoituksessa voidaan soveltaa alla olevia ohjeita, jotka perustuvat sisäasiainministeriön pelastusosaston talosuojeluohjeeseen (Sarja A:23, 1988). Kyseinen ohje on kumottu, mutta sitä voi edelleen käyttää soveltaen.

1. Pääsy kaikkiin väestölle tarkoitettuihin pysyvää tai tilapäistä rakennetta oleviin talojen tai työpaikkojen suojiin sekä yleisiin ja matkustavalle yleisölle tarkoitettuihin suojiin on yhdenmukaisesti merkittävä viitta- ja merkitsemiskilvellä.
2. Kilvet voidaan tehdä vapaavalintaisesta aineesta. Ulos sijoitettavien kilpien on oltava säänkestäviä. Kilpien värilliset pinnat ovat mikäli mahdollista valoa heijastavia. Sisälle sijoitettavissa kilvissä voi pinta olla myös jälkivalaisevaa.
3. Viittakilpeä edustaa tässä kuva 30, jonka yhteydessä on esitetty myös kilven ohjeellinen koko, muoto, värit ja kirjoitus. Rakennusluvan myöntävä viranomainen voi tarvittaessa antaa ohjausta kilpien koon valinnassa.
4. Viittakilvessä tulee väestönsuojan rakenteesta riippumatta käyttää tekstejä "VÄESTÖNSUOJA" ja "SKYDDSRUM", joista edellinen tulee aina ylimpään ja jälkimmäinen alimpaan kilven kolmannekseen.
5. Kilpien reunoihin saa tehdä valmiiksi naulausta tai sitomista varten tarvittavia pieniä reikiä. Kilvet voidaan tehdä myös kaksipuolisina siten, että nuolikuvien kärki osoittaa molemmilla sivuilla samaa kilven reunaa.
6. Viittakilpiä käytetään yleensä ulkona ja sellaisissa sisätiloissa, joissa liikkuu yleisöä ja ulkoa suojaan tulevia. Viittakilpi on kiinnitettävä seinään,

pylvääseen, tankoon tai muuhun sopivaan ja näkyvään paikkaan noin 2–3 metrin korkeudelle siten, että siitä ei ole häiriötä liikenteelle. Nuolikuvin kärjen tulee osoittaa väestönsuojan sisäänkäyntiovelle johtavan lyhimmän kulkutien suuntaa.

7. Talon väestönsuojan viittakilvellä on aina merkittävä se kadun tai yleisen tien puoleinen ulko-ovi tai porttikäytävä, josta on lyhin tie talon väestönsuojaan. Oven tai portin kohdalla olevan viittakilven on oltava seinästä tai aidasta ulkoneva ja sitä vastaan kohtisuora siten, että kilpi voidaan havaita myös sivulta tultaessa. Lisäksi tulee viittakilpiä asettaa pihalle ja talon sisään kulkuteille siten, että harhaan kulkemiselta vältetään.
8. Sellaisten rakennusten sisätiloissa, joissa liikkuu yleisöä tai on paljon henkilökuntaa, on viittakilpiä oltava niin tiheässä, että kunkin viittakilven luota on seuraava kilpi esteettömästi havaittavissa. Pientä kilpikokoa käytetään käytävissä ja keskikokoisissa huonetiloissa. Laajoilla sisäalueilla ja ulkotiloissa käytetään suurta kilpikokoa.
9. Lyhin kulkutie yleiseen tai matkustavalle yleisölle tarkoitettuun väestönsuojaan tai näihin verrattavaan talojen yhteiseen väestönsuojaan viitotetaan siten, että kunkin viittakilven luota on seuraava kilpi esteettömästi havaittavissa. Erityisesti on kilpiä oltava teiden ja katujen risteyksissä.
10. Merkitsemiskilpi on kiinnitettävä kunkin väestönsuojan sisäänkäyntiovelle. Ilmoituskilven voi korvata maalaamalla suojaoven ja luukun ulkopintaan tai muuhun oven lähellä olevaan näkyvään pintaan ilmoituskilven värit ja kuviot. Ilmoituskilpien värien ja kuvioiden on oltava kilpi nro 16:n mukaisia. Pääasiassa liikkuvalle yleisölle tarkoitettujen tai niihin verrattavien suojien ilmoituskilvet on valaistava siten, että valopiste ei näy ylös tai sivulle.
11. Väestönsuojien viitoituksessa käytettävät kilvet hankkii ja kiinnittää paikoilleen kyseisen väestönsuojan omistaja. Kilvet on hankittava sekä asennettava sisätiloissa paikoilleen. Kadulle ym. julkisille paikoille kiinnitettävät tai niille hyvin näkyvät kilvet vaativat normaalioloissa samanlaisen luvan kuin liikennemerkkitkin.

■ Kuva 30. Väestönsuojan viittakilpi.

Väestönsuojan viitoitukseen voidaan käyttää erikokoisia kilpiä riippuen kohteesta, jota sillä osoitetaan esimerkiksi seuraavasti:

- Talon väestönsuojan viitoitukseen käytävissä ja huonetiloissa kilpeä, jonka koko on 550 mm x 100 mm ja jossa olevan tasasivuisen kolmion sivu on 80 mm.
- Yleisen väestönsuojan ja talon väestönsuojan viitoitukseen laajoilla sisäalueilla ja ulkona vastaavanlaista kilpeä, jonka koko on 1150 mm x 300 mm ja jossa olevan tasasivuisen kolmion sivu on 225 mm.

■ Kuva 31. Väestönsuojan sijaintimerkki. Suojautumismatkan pituuden ilmoittava lisäkilpi. Pohjan väri on oranssi, reunus ja numerot ovat sinisiä.

■ Kuva 32. Suojautumismatkan pituuden kilpi.

Väestönsuojan ovien ja luukkujen merkitsemiseen voidaan käyttää erikokoisia kilpiä riippuen kohteesta, jota sillä osoitetaan esimerkiksi seuraavasti:

- S1-luokan (vanha C-luokka) väestönsuojan ovien ja luukkujen merkitsemiskilven koko 370 mm x 300 mm ja siinä olevan tasasivuisen kolmion sivu 250 mm.
- S3-S6-luokan (vanha B-luokka ja kalliosuoja) merkitsemiskilven koko 500 mm x 400 mm ja siinä olevan tasasivuisen kolmion sivu 300 mm.

